

# ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

List 44.

V četrtek 2. listopada 1854.

Tečaj VII.

## V praznik občne zahvale.

Hvale praznik se ohaja.  
Množ'ca vernikov obdaja  
Bogu posvečen altar:  
Kjer Sin Božji, kralj nebeski.  
Je za gresni rod človeški  
Višji mašnik sam — in dar.

Vidama v skrivnost presveto  
Ves zamaknjen z dušo vneto  
Mašnik posvečen stoji:  
In po njem se sam daruje  
Jezus mili, in zbrisuje  
Grehe zgrevanih ljudi.

Kde po kačji je hudobi,  
Po Adama nezvestobi  
Zemlji žegen bil odvzet:  
Božji Sin do smerti križa  
Se globoko sam poniža.  
In zasluži nam ga spet.

Vzame zemlji vse prekletstvo,  
Božje zasadi kraljestvo,  
In vse z Bogom spravi nas.  
Njega le nedolžnost sveta  
Naklonuje nam Očeta,  
De nas usliši vsaki čas.

Njega milost je storila.  
De je zemlja nam rodila  
Zopet zaželeni sad:  
Ker Njegoviga trpljenja  
In presvetiga življenja  
Žegna polen je zaklad.

Kar smo dobriga prejeli,  
Kar povžili smo veseli,  
Nam po Njem le dano je.  
Srednik je On nam postavljen.  
Zavolj Njega je pripravljen  
Oče žegnovati vse.

Torej verni kristjani!  
V Božji hiši tukaj zbrani.  
Zahvalimo Jezusa!  
Klecijoci ga molimo.  
S trdnjo voljo ljubimo  
Vedno serčno ljubiti ga.

De bo vredna naša hvala  
Za darove, ktere dala  
Je dobrota Božja nam:  
Zmorno, trezno vse uživajmo.  
Iz ljubezni pa dajajmo  
Vselej radi revežam.  
Partel.

## Vsi Sveti — vernih duš dan.

I. Doživeli smo imenitne čase. Ves omikani svet je s prečudnimi, našim očetam neznanimi cestami prepreden. Važna je ta znajdba, ki časti um človeški, dokler se neskončni Modrosti poklanja, in naša naloga je, jo v dušni prid in blagor človeštva obračati, de nas sirova telesnost ne požre. Komaj se vlak vlaka izogiblje, noč in dan kakor za vadjlo dirjajo. Lice mnogih mest je vse spremenjeno, ulice mergolijo ptujih obrazov, in ko ga bi ne mikalo se enkrat množici na kolodvoru — pridružiti in to čudno reč poskusiti? Se usedem, in nevidna, bi rekel, nerazumljiva moč me pelje po lepi rajski deželi, ktera berž vse moje misli in ves moj pozor nase potegne in me v mojem naravosloveskem premišljevanji moti. Lepo se versté na desni prijetni s tertami obrašeni griči v zavetji za njimi ležečih sinjih kamnatih gorá. Skor vsak versič lepša čedna kapelica, ki zraven mnogoverstnih občutkov posebno pobožnost in hvaležnost do naših bogabojčih starih v mojem sercu budi. Na levi se razprostéra rodovitna, dobro obdelana, lepa ravnina in kakor golobje letijo gradovi in vasi mimo mojih oči. Postaja za postajo sledi, in hitreji, ko se zaneses, si konec svojiga popotovanja dosegeš. — Poznam pa tudi še drugo zelesnico, ki od une nič manj hitro ne derdra: tode druga moč jo goni, drugi

razgled se odpéra popotavcam, prijetniši vinogradi, lepsi gradovi, vasi in mesta; in če te mika, dragi bravec, se je poslužiti, zagotovim te, de potovanje ne bo dolgočasno, in že prvo mesto, ki boš imel priložnost je ogledovati, preseže vsak uzor, ki bi ti ga utegnila domišljava zobraziti. Spravi le vkup ves marmelj „beneskih cerkvá“, vse čuda „večniga mesta“, vse umetniške dela in vso lepoto preslavnih „nemških domov“, pripravi si kakorsniga koli hočeš gradiva, zlata, srebra in dražih kamnov na kupe, skliči nar bolj sloveče umetnike, naj ti po katerem koli hočeš načrtji mesto sozidajo — ako je potem z mojim primeriš, bo kakor naj revniši bajtica proti kraljevemu poslopju. — Zelesnico, od ktere govorim, ima sv. mati katoliška cerkev v lasti, pravi se ji „cerkveno leto“: sopar je ne goni, ampak berzniga „časa“ kolo, in pred dušnimi očmi potovavcov, kristjanov, se razprostéra prelepo nebeško kraljestvo; vinogradi skrivnost našiga odrešenja; mesta, vasi, gradovi, spominki slavnih mož, ki so se za to kraljestvo bojevali. „Vsi Sveti!“ zaupije spremnik — in poglej, tukaj je naše postališe; sprhajali se bomo po svetem „nebeškem Jeruzalemu“ in ondi toliko sloveči kraj obiskali.

Kakor se umetniške razstave in shodiša v večih mestih le ob nekterih dneh ukaželjnimu občinstvu odpérajó: tako se tudi nam enkrat v letu draga zakladnica, kteri ves svet enake nima, odpre; preljuba mati Cerkev nam kaže dans v ogledalu rajsko veselje. Trudni popotnik v slabem vremenu nejevoljno dalje stopa, ker daljniga cilja ne more doseči, kar na enkrat zagleda mestno zidovje in pozabivši truda vse svoje moči napne in urniši jo dalje maha. Tako bo tudi nam današnji pogled v odperto nebo moč pomladil in poterpežljivosti na našem popotvanji po ti dolini solz podelil. Zuehimo se tedaj tužnih misel, zemlja naj nam danes le v podnožje služi in kviško povzdignimo svoje serca! Vdeležimo se v duhu slovesniga slavlja, dajmo nasiti se sercu našimu zveličanja, za ktero je vstvarjeno, po katerem hrepeni. Velikanske bukve življenja se nam odperte nasproti deržijo in njih naslov se glasi: „Zdaj se venčajo in palmo prejemajo!“ Vi, kteri tukaj terpete, kviško povzdignite oči, tam ni joka ne stoka, tam ni bolečin. Zunanji in znotranji viharji, ki nas tukaj kot tanke šibe majajo, tam bodo potihnili in jasno solnce Božjiga Veličastva vedno sijé nad Izvoljenimi. Tam je pravi tabor in šotorov brez števil. V kraljevskem zboru okoli veličastniga prestola presvete Trojice zagledam nar popred „nebes kraljico“ na čelu angelskih korov, kteri tu od začetka sveta svojo nevidno jed in pijačo povzjavajo: vidim apostelnov častitljivo starasinstvo; kar-

delo hrabrih junakov, ki so s svojo kervjo sveto drevo kersanstva zalivali; za njimi sledijo s škitam vere oklenjeni spoznovavci in kolo blazih junaških devic, katerih neomadežvana čistost se kot solnce bliši in nebesam neko posebno prečudno lepoto deli. Ena misel jih obhaja, en duh veje v vsih, ena volja jih veže. Kakor kri, ki iz serca po žilah teka, kakor voda, ki iz morja puhti in zemljo napaja: tako puhti iz nerazumljiviga, neizrekljiviga morja radost, veselje, sladkost, blaženost in začreča presveta ljubezen, ktera hitreji kot blisk neskončne verste Izvoljenih prešini in pregreva in jih z rajskim zveličanjem napaja. O tje, tje v sredo teh zveličanih trum vrini se danes moja duša in veseli se in raduj se saj v predčutljivih blaženosti, ki jo one uživajo; pridruži se jim in z njimi prepeljaj: „Aleluja! hosana! hvala, čast, slava Gospodu, našimu Bogu! Svet, svet, sv... Nehaj! premolkni prederzna! — Globoko se prikloni nar Višimu, v prah se verzi na svoj obraz, o človek, in moli — moli ga! Prepozno sim se revež spomnil apostelnovih besed: „Nobeno oko ni še vidilo, nobeno uho ni slišalo, in nobeno človeško srce ni občutilo, kar je Bog njim pripravil, ki ga ljubijo“. Dva bisera vender iz zakladnice vzemimo: Venec nevenljiv nam vedno pripravljen nad glavo visi, pa ga ne bo dobil, kdor se ne bo hrabro vojskoval, in — „kviško serca!“ tukaj nimamo domovine! —

II. Oh koliko tolažbe, koliko veselja hrani v sebi ta praznik in vender ima mimo družih znamenje resnobe na čelu, in srce je nekako oterpanjeno. Tiho! — tiho! — Kaj nek pomeni tako čudno rožljanje in škripanje, kakor de bi se dveri tamne ječe odklepale? — O strah! o groza! Ali se mi ne privoši nedolžno in sveto veselje? — Čuj, čuj! „Usmilite se nas, usmilite se nas saj vi naši prijatli!“ Ah pač zdaj umem, dobro so mi znani ti glasovi. Občudujem te, katoliška cerkev, de se dans med veselim premišljevanjem rajske slave, tudi tih nesrečnih jetnikov spomniš in v tem, ko jih Svetnikom priporočuješ, tudi na naše serca poterkaš.

Sedaj, ko mati zemlja svoje svatovsko oblačilo slači in nam nečimernost in minljivost vsiga posvetniga tako živo pred oči postavlja: kako priložen je praznik spomina vernih duš, in res se celo nekteri „omikani“ posvetnjaki ne morejo odreči svojiga spoštovanja ti modri postavi in šegi katoliške cerkve in le terdiga krivoverca merzli um iše dokazov za resnico, ktero mu srce tako glasno in jasno oznanuje in spričuje. — Nikdar ne bom pozabil današnje popoldanske službe Božje v neki vasi, kjer imajo lepo, posnemanja vredno navado se v procesii na grobiše podati. Veselo se odpotujejo v čast „Kraljice vsih Svetnikov“ lavretanske litanije; zadnje počeseenje presvetiga Rešnjiga Telesa iz tisuč gerl omolkne, kar na enkrat zadonijo na koru gromu enaki debeli glasovi, znamenje prestopa v veličastne mehke, žalostne načine, in miločutne predigre iz mrtvaških maš zdramijo poslušavce iz blaživnih predčutlejev nebeške soglasbe, v ktero bi se bili utegnili zamakniti pri poprejšnem veselem petji. Duhovnik s služabnikama v črnem oblačilu pristopi spet k oltarju, zvonovi se oglašijo, se vredi procesija — mrtvaški križ jo vodi — in pevci zapojejo lepo ubrano (po slovensko) mrtvaški napev znaniga spokorniga psalma. Pridši na pokopališe, se vstopi vsakteri na odločeno mesto v okrogu poleg zida; duhovni pa s služabnikama se poda na sredo pod veliki križ in počaka, de se vsi na pokopališe spravijo. — Vse je tiho kakor spodej

v grobih; jesenski veterc milo pihlja in igra z redkimi laščiči marsikake že na pol plešaste glave; tu pa tam zašumi kako velo perjice. Domači zvonovi omolknejo in le iz široke okolice donaša veter valovam enako, zdaj od te zdaj od une strani milo-žalostne glasove zvonov — zvonov! ah, kako so oni še daví tako slovesno in veselo peli in zdaj —? solze se človeku posilijo slišati votli, tožni glas tih zvestih tolmačev občutlejev tiste pobožne srenje in vesoljniga katoliškiga sveta. Solnce se je že nagnilo, groze polna noč sledi in pomehkuženi posvetnjaki sedanjiga rodu se že bojijo njim zoper-niga zvonjenja, ker jih morde vest peče zavoljo nespolnjenih verskih dolžnost, dolžnost do svojih raj-nih. Res prečudna je moč zvonov! — „Pomisli, o človek, de prah si in v prah se boš spreobernal“, zagromi zdaj, kot nadzemeljski glas iz močnih pers unetiga duhovna in ako je kje puhla učenost in umetna zgovernost nepotrebna, je tukaj gotovo treba ni, ker že kraj sam na sebi preveč razločno in jasno govori. De so tedaj solze, ki danes na tem mestu v potocih tečejo, resnične, kdo bi li hotel dvomiti? Z resnim opominovanjem in zarotanjem, de nikar naj ne preslišijo tožniga upitja svojih ljubih rajnih, na katerih košicah zdaj stojijo, se sklene ogovor. Veliko solz pustivši na grobovji v zastavo se globoko ginjeni v cerkev vernejo, kjer se začnejo peti bilje in opravljati molitve po cerkvenem obredu. Jest mislim, de, komurkoli še katoliško srce v persih bije, gotovo vse leto tako gorečih molitev in priprošinj do Očeta vsiga usmiljenja ne pošilja kot nocojšno noč in jutranji žalostni praznik. Slep mora biti, kdor v ti modri cerkveni postavi, v zvezi teh dveh praznikov ne zapazi vladanja večne Modrosti, ki je obljubila do konca svetá, vedno pri nji ostati. K koncu pa še, dragi bravci, z združenim glasam zaupijmo: Vsigamogočni, večni Bog! kateri si nam dodelil vsih Tvojih Svetnikov zasluženje z enim godam častiti: prosimo, de nam zaželeno obilnost svojiga usmiljenja po veliko pripročnikih podeliš. Bog, Stvarnik in Odrešenik vsih vernih, dodeli dušam svojih služabnikov in služabnic odpušenje vsih grehov, de milostivo prizanesbo, ki so je vselej želeli, po bogaboječih prošnjah dosežejo. Kteri živiš in kraljuješ od vekomaj do vekomaj. Amen.

A. Marusič.

V Podgori pri Gorici 25. oktobra 1854.

### Jonski otoki.

Deržava 7 jonskih otokov, ki so od l. 1814 pod varstvom, ali, kakor je neki učen mož rekel, pod bajoneti Anglikancov, šteje do 205.000 ljudi, in med temi je 14–15.000 katoličanov. Razun 8000 judov, 7000 Lahov in 1000 ptujcev so prebivavci teh srečnih rodovitnih otokov Greki; in pri njih se je stari greški jezik, kteriga se mora sedanja mladost gimnazijalnih šol po Avstrii toliko ur učiti, nar manj pokvarjen ohranil. Zato vabi neki resničen zemljioslovec prenapete jezikoslovce iz Nemčije, de naj le sem popotvajo, kjer bojo pri ubogih otočanih še nar bolj vse tiste povdarke in aoriste našli, ktere prav zadeti, gimnazijalno mladost ne malo težko stane. — Na otoku Kerfu, v mestu tega imena, je katoliška velika škofija. Katoličani imajo tukaj stolno in 5 družih cerkvá, odcepljeni Greki pa 36 cerkvá in kapel. — Drugo katoliško škofijo ima otok Zanta za verne svoje in otoka Kefalonije. Sedanji škof je Alojzi Lastaria, ki prebiva v mestu, ktero se Zanta zove,

Ljubljani sodelavci v službi Gospodovi! ko bote to, kar sim po sporočilu svetiga očeta določil, vernim, kar jih zadeva, 21. nedeljo po bin-kostih oznanovali, pa tudi z vsem prizadevanjem verne napeljuje, kako naj si ta sveti čas v prid obračajo, in jih pri razlagovanju pogojev, ki so v zadobljenje popolnoma odpustka odločene, posebno podučuje, kako de naj radi in z veseljem slušajo, ko jih sveti oče k molitvi in pokori tako ljubeznjivo vabijo, in de naj nikdar ne pozabijo, *de je nar imenitniši zmed vsih pogojev v zadobljenje popolnoma odpustka skesano, popolnoma k Bogu spreobrnjeno serce, in de se tisti za odpustek zastonj trudi, ki se ni z Bogom spraval, v čigar sercu še greh kraljuje.*

Gospod, Oče usmiljenja, naj dodeli, de bi vsi spoznali roko Božjo, ki z vojsko, kužno boleznijo, slabo letino, draginjo in drugimi šibami preobilne grehe zajezuje, de bi vsi ta sveti čas v svoje zve-ličanje vestno obrnili, se pred Bogom v duhu po-kore ponižali, svoje serca s skesano spovedjo vsih grehov očistili in potem s terdnim zaupanjem roke proti nebesam povzdigovali, de bi Bog šibo svoje jeze, ki jo za svoje grehe zaslužimo, od nas mi-lostivo odvernili in obilnost svoje gnade nad nas poln usmiljenja razlil.

V zastavo vsih nebeških darov in v spriče-vanje očetovske ljubezni so sveti oče papež vsm škofam in duhovnam, pa tudi vsm vernim iz vsiga serca apostolski blagoslov podelili.

Milost in mir Gospodov bodi z Vami vsimi! Amen.

Dano v škofijskem sedežu  
v Ljubljani 12. oktobra 1854.

**Anton Alojzi,**  
škof.

## Prečisto spočetje Marije Device.

Ne samo visoko učenim gospodam, ampak tudi priprostim kmetam je močno mar za to imenitnost; tudi ti resnobno premišlujejo, kaj bo to noviga? In ko vsi učeni po vsih šolskih vodilih premišlu-jejo in zamišljeno tuhtajo, kako se z drugimi ver-skimi resnicami tudi ta veže, de je Mati Božja brez madeža poerbaniga greha spočeta; tudi pri-prosti hribovec, pa jasne pameti, ni merzel, ni ne-občutljiv, ko sliši, de hočejo pobožno misel verskim resnicam prišteti, ter tudi resnobno in skerbno po-prašuje, ali bo to mar kaj noviga? Zakaj terdo se sv. vere derži, in kaj noviga v verskih resnicah se tudi njemu že čudno govorjenje zdi. To pa po vsi pravici; zakaj ko bi mogli kaj noviga verovati, bi pač lahko vprašali: Ali naši spredniki niso imeli vsih verskih resnic, ali jih pa mi preveč hočemo? Kar bi pa prav ne bilo ne to ne uno.

inhabilitate quomodocumque contracta. Non intendimus autem per praesentes Litteras ullo modo derogare Constitutioni cum appositis declarationibus editae a fel: rec: Benedicto XIV. Praedecessore Nostro, quae incipit „Sacramentum Poenitentiae“ quoad inhabilitatem absolvendi complice, et quoad obligationem denunciationis, neque intendimus facultatem concedere ad eos absolvendos, qui a Nobis, et Apostolica Sede, vel ab aliquo Praelato, seu iudice Ecclesiastico nomi-natum excommunicati, suspensi, et interdicti, seu alias in sententias, et censuras incidisse declarati fuerint, praeter-quam si intra praedictum mensem obligationi suae satisfacce-rint. Quod si intra praefinitum spatium iudicio Confessarii satisfacere non potuerint, ipsos absolvi posse concedimus ad effectum dumtaxat assequendi Indulgentias hujus Jubilaei, injuncta obligatione satisfaciendi statim ac potuerint.

Zato bo po mojih mislih prav, de se nekoliko bolj natanko to pregleda in kolikor mogoče po do-mače razjasni, de bi vsak lahko spoznal, de to ni nič noviga, temuč je vse že od nekdej v katoliški cerkvi tako spoznano bilo.

Veliko, silno veliko, pravi učen mož sedanji-ga časa \*), se današnji dan od tega govori. Pa tudi pravi katoliški kristjan svojih rok v tem križem ne derži, ter ni brez vse skerbi. Misli si pravi katoliški kristjan, ali bo pobožna misel, de je Marija, Mati Božja, brez madeža spočeta, to je, de poerbaniga greha ni imela nad seboj, kteriga smo vsi drugi Adamovi otroci deležni, in to vsi žalostno čutiti in z Davidam zdihovati moramo: V grehih sim bil spočet — misli si, pravim, dobri kristjan, ali bo ta pobožna misel v versko resnico povzdignjena? in če bo v versko resnico povzdignje-na, kakšni bodo nasledki tega? Naši nasprotniki, vsi krivoverci, že zdavnaj, veliko bolj pa še zdaj, ko s svojim kratkim pogledom kaj noviga pri nas zagledati hočejo, svoje jezike hitro in naglo bru-sijo in nam bodo prec očitali: Lej, lej! katoliška cerkev nove resnice kuje.

Pa tudi katoličani sami si ne damo kaj noviga v verskih resnicah kar vriniti, in tudi priprosti kmet hoče natanko zvediti, kako je z verskimi resnicami, kar le previditi zamore; in tako je tudi prav. —

Jezus Kristus je imel vsiga greha popolnoma čisto Mater. To nas sveta katoliška cerkev uči. Marija je bila od zapovedi izvzeta, ktera nas vse zadeva. Začeli so že nekdej ta nauk sv. cerkve — prečisto spočetje Marije Device — bolj natanko premišlovati, in kakor pri vsaki reči, so bile misli učenih tudi tu navskriž. Nasprotnikov, ki niso bili te misli, ter s svojo kratko pametjo niso razumeli, kako bi bilo to mogoče, de bi bila Marija brez madeža vsiga greha — tudi poerbaniga spočeta, teh nasprotnikov niso dosti poslušali ne po mestih, ne po kmetih — ne učeni, ne priprosti. Tudi v so-lah se njih misel ni mogla utrditi, akoravno so jo po vsi sili vriniti hotli, dokler jim ni bilo od Rim-skiga papeža prepovedano od tega po solah dalej govoriti. Sr. Tridentinski zbor pravi, de smo bili vsi v izvirnem ali poerbanem grehu zapopadeni, ter sklene nauk od poerbaniga greha s tem, de *ne mi-sli tega, de bi se mogla tudi presveta in prečista Derica Marija prišterati* (sess. V. de pecc. orig.). *Nikoli pa mati katoliška cerkev ni učila, pa tudi nobeden zmed svetih cerkvenih učnikov ni terdil, de bi bila tudi Marija poerbani ali izvirni greh imela.*

Ali je pa mogoče, de bi bila pobožna misel, de je Marija brez madeža vsiga — tudi poerbaniga greha spočeta, ali je mogoče, de bi bila ta pobožna misel v versko resnico povzdignjena? in ali ne bo s tem mati katoliška cerkev res kaj noviga zapo-vedala?

Pomislimo to bolj natanko.

a. Kdor je v verskih resnicah učeno zurjen, ali kdor sploh bistvo katoliške cerkve prav spozna, t. j. kdor kersanskiga nauka ne ve le tje po verhu, temuč verske resnice in njih razširjenje po svetu bolj na tanko premišluje, in tajiste tudi za prave spozna, bo v ravno tem spoznanju vidil, kako lepo je naš Gospod Jezus Kristus sam sv. cerkev že-nosovimu zernu primeril. Božji sevec — Jezus Kri-stus — je ženovo zerno — svoj nebeški nauk — usejal. To je v sercih apostelnov in drugih učen-

\*) Dr. Jariš. Večidel so te besede bolj njegove.

cov kalilo, je v vedno večjih kardelih kristjanov neštevilno verhov in vejic, perja in cvetja poglalo. Kakor je pa v malem zernu s skrivnostnim zagrinjalom vse drevo zavito, katero se sčasoma razvije in veliko drevo postane; tako je v vsaki poglavitni resnici, katero je Jezus Kristus učil, in katero še zdaj mati katoliška cerkev uči, polno lepo vrednih sv. nauk in resnic, katere pa vse svoj začetek imajo v Jezusu Kristusu, Gospodu našem. V razjasnjenje tega pomislimo tole: Kristus Jezus je rekel: „To je moje Telo, to je moja Kri“. V teh besedah Jezusovih je poglavitna resnica ta: Pričujočnost Jezusa Kristusa v naj svetejšem zakramentu sv. Rešnjiga Telesa. Iz te poglavitne resnice pa izhaja, da naj svetejši zakrament molimo — da verujemo, da je Jezus pod obojno podobo, pa tudi pod vsako posebej pričujoč — da je vse eno, ali sveto Obhajilo v eni podobi ali v obednih podobah prejmemo — da je Jezus Kristus v celi sv. hostii, kakor tudi v naj manjšem koščiku tajiste pričujoč — itd. — Noben pameten človek ne bo nikdar nikoli rekel, da iz prve — poglavitne resnice izhajajo resnice so novi nauki — nove verske resnice; kakor noben ne bo rekel, da je koščik kruha kos lesa. Tudi naj manjši koščik kruha je le kruh, in vsi koščiki skupej so tudi le kruh; pa vendar ni potreba, da bi vse koščike skupej djali, da bi vedili, kaj je kruh. Kakor torej vsi koščiki kruha skupej so vedno le kruh, in vsak koščik posebej tudi kruh, tako je poglavitna resnica — verska resnica, in iz poglavitne resnice izhajajo nauki so tudi verske resnice. Zato, kdor v pričujočnost Jezusa Kristusa v naj svetejšem zakramentu sv. Rešnjiga Telesa veruje, veruje tudi vse druge iz te poglavitne resnice (*fides implicita*) izhajajoče resnice. Kdor sv. Obhajilo v eni podobi prejme, s. Rešnje Telo moli itd., spozna to versko resnico na vse strani (*fides explicita*).

Kakor se da bister studenec mnogo razdeliti, tako iz poglavitnih resnic mnogo družih izhaja, katere vse pa so v bistvu poglavitne resnice zapopadene, nji popolnoma enake — verske.

In tako se je v katoliški cerkvi vedno godilo in se še godi. Kaderkoli so krive vere vstale in so krivoverci zoper to ali uno resnico svete cerkve se vzdignili, je bila cerkev prisiljena poglavitne resnice razjasniti, in kar je bilo sploh že za versko resnico spoznano, bolj natanko dopovedati, da so pravoverni resnico od krive vere razločiti zamogli. In tako so ravno krivoverstva pripomogle, da je katoliška cerkev vedno lepši prihajala, da so bile svete resnice vedno bolj in bolj razjasnjene — da je ženofovo zerno lepo drevo postalo.

b. Mati katoliška cerkev le to za versko resnico spozna, kar so vselej vsi kristjani in po vsih katoliških deželah verovali. (*Quod semper, ubique et ab omnibus creditum est.*) In ravno v tem se razloči prava verska resnica od krive vere. To pa je ravno katoliško — vesoljno, kar so vselej vsi kristjani po vsih katoliških deželah verovali, in to je naša sveta vera. In pri tem so vsi zbrani cerkveni očetje v cerkvenih zborih natanko pregledali, ali se nauk s sv. pismam in z ustnim zročilam vjema, in ko so to vse poterjeno najdlji, so v imenu s. Duha sklenili in taki nauk v versko resnico povzdignili.

In kdor koli vse to ve in spozna, kar je bilo dozdaj rečeniga, bo tudi lahko spoznal, kar zadeva nauk od prečistiga spočetja Marije Device.

Na prvo a. je bilo dokazano, da ena pogla-

vitna verska resnica več družih iz nje izhajajočih — tudi verskih — resnic v sebi ima. Preglejmo nar pred to.

V apostolski veri molimo: „Rojen iz Marije Device“. Cerkev že od nekdaj imenuje Marijo Devico, sveto Devico, in tudi uči, da je Marija pred rojstvom in po rojstvu Devica na duši in na telesu.

To tedej je poglavitna resnica. Iz te poglavitne resnice pač ni težko spoznati, da je mogoče, da zamore biti Marija brez madeža poerbaniga greha spočeta. Zakaj?

Nar prvo imenujemo deviško dušo le tisto, ki je brez vsiga greha, in le tako dolgo, dokler ni z nobenim greham omadeževana: in neomadeževana, čista duša ali pa deviška duša je prav za prav vse eno, ker gotovo ne bo nobeden duše deviške imenoval, ktera je že z greham oskrunjena bila.

Deviška, neomadežana se pa zamore le duša imenovati, ker telo zamore biti oskrunjeno, akoravno še duša popolnoma čista biti zamore, kar pa nasprotno ni mogoče. Cerkev pa uči, da je Marija Devica pred rojstvom in po rojstvu na duši in na telesu.

Potem imenuje cerkev Marijo Devico vsih devic (*virgo virginum*). — Vsako, od madeža poerbaniga greha očišeno, od vsih lastnih grehov prosto, čisto deviško dušo pa imenujemo tudi devico. Ker pa Marijo v resnici in tudi po ravno izrečenem nauku sv. cerkve Devico vsih devic častimo, bi pa Marija z madežem poerbaniga greha ne bila viši, ampak navadna devica (bi bila kakor vsaka duša maliga otroka po sv. kerstu devica), bi tudi besede svete cerkve: „Devica vsih devic“ nobeniga praviga pomena ne imele, bi ne bile resnične. — (Ko bi bila Marija tudi s poerbanim greham spočeta, bi bila navadna devica, pa ne „Devica vsih devic“.)

Tudi uči sv. mati katoliška cerkev, in tega ji še ni nikoli noben nasprotnik overgel, da Marija, ki je bila že v maternem telesu s sv. Duham napolnjena, tudi z nobenim opustljivim ali malim greham ni bila omadeževana. Mi pa dobro vemo, da gotovi nasledek poerbaniga greha je ta, da je volja človeška bolj k hudumu nagnjena, kakor k dobri; — kako bi verjeti mogli, kar sploh terdimo, da Marija tudi maliga — opustljiviga greha, tedaj nobeniga greha ni imela, ko bi ne bila tudi poerbaniga greha oproštena?

Na daleč. Cerkev nas uči, da človek v stanu greha — tu poerbaniga greha — s. Duha ne more prejeti. Jud n. pr. ne more zakramenta sv. pokore ali sv. birme prejeti, dokler mu ni popred v sv. kerstu poerbanig greh odpušen. — Angel Gabriel je pa Marijo pozdravil: „Ti si polna gnade, Gospod je s Teboj“; kako bi bilo pa to mogoče, ko bi bila Marija madež poerbaniga greha na svoji duši imela?

In, če je Bog prva dva človeka, torej tudi Evo, našo prvo mater, vsiga greha prosto vstvaril, in s tem ni človeku proste volje odvzel; ali bo mar druga naša Mati manj veličastni začetek imela, kakor prva? Mati Božja bi bila s tem začela biti — biti sužnja hudičeva. In začetek, prvi migleji naj imenitniši stvari Božje bi bili od strupa greha omadeževani? To ni mogoče misliti, da bi Ona, ki je bila od vekomaj Mati Boga samiga zvoljena, kdaj bila pod oblastjo hudobniga duha.

Pa še to. Ali ni že v tem nekako sveto zagotovljenje te resnice, ko cerkev Jezusa in Marijo

z ravno tistimi besedami poveljuje, rekoč: „Ti si žegnana med ženami, in žegnan je sad Tvojiga telesa“. Jezus je brez poerbaniga greha spočet in rojen zavoljo stvarivne moči sv. Duha; ali ni mogoče, da je tudi Marija spočeta in rojena brez madeža poerbaniga greha zavoljo stvarivne moči ravno tistiga sv. Duha? Saj cerkev obedva imenuje z ravno tisto besedo: Ti si žegnana in žegnan je sad Tvojiga telesa.

Že v sv. pismu stare zaveze najdemo besede, ktere to resnico poterdijo. De od meglice preroka Elija na hribu Karmelu — od Estere ne govorim, se v bukvah pripovedi 24, 9. bere: „Iz ust Najvišiga sim izšla pervorojena pred vsimi stvarmi“. Razlagovavci sv. pisma, tudi sv. cerkev, obračajo te besede na praznik prečistiga spočetja Marije Device, ter so vsi ene misli, da je Marija pervorojena Božja, de jo je Bog sam od začetka v posestvu imel, de ni bila nikoli sužnja satanova? Ona, ki je kači glavo sterla, ni smela biti nikoli pod oblastjo te kače, nikoli od njeniga strupa pičena biti; ker je Bog v začetku sovrašstvo postavil med kačo in Marijo, „in ona ti bo glavo sterla“ pravi Bog sam. (1. buk. M. 3, 15.) — Več od tega govori tudi sv. Alfons Ligv. v „Slavi Marije Device“.

Pa to že dovolj spričuje, de nauk od „prečistiga spočetja Marije Device“ nauku cerkve nikakor ni nasproten, velikoveč je prav lepo v „ženofem zernu“ zaviti, ter se vedno lepši in lepši razvija.

Preišimo zdaj še nekoliko tudi drugo b. Kar so vselej vsi kristjani in po vsih katoliških deželah verovali, to spozna cerkev za versko resnico. De so vsi kristjani Marijo — Mater Jezusa Kristusa — od nekđaj že in povsod sveto, neomadeževano Device častili, to je vsm znano, in od tega ni potreba kaj več govoriti.

De je bila Marija z dušo in telesam v nebo vzeta, to že cerkev od apostolskih časov sem uči in praznik vnebovzetja Marije Device, kteri se v cerkvi nikoli smert Marije Device (mors) ne imenuje, že cerkev 16 sto let očitno obhaja. Kdor pa nauk od poerbaniga greha vé, ta tudi vé, de je „smert“ nasledek tega greha. Ker pa ta nasledek „smert, strohnenje“ Marije Device ni zadel, temuč je Marija z dušo in telesam bila v nebo vzeta, kar cerkev ravno s tem uči, ker tega praznika ne imenuje „smerti Marije Device“, ampak „vnebovzetje“, (assumptio), odhod (transitus), odloženje pozemeljskiga življenja (depositio), pokoj (pauzatio) — vsak lahko vidi, de cerkev že od nekđaj, če ne v besedi, pa vender v djanji „prečisto spočetje Marije Device“ spozna.

Visoko učeni Dunajski veliki škof v svojem sedanjem pastirskem listu govore, „de cerkev je od nekđaj spoznala, de je bila nji vsa polnost gnade dodeljena, ktero je nebeški angel pozdravil: Česena si, gnade polna, Gospod je s Teboj! in de Ona, iz ktere nam je solnce pravice zasijalo, ni nikoli z madežem greha pred obličjem pravičniga sodnika nedopadljiva postala. Pred več, kot 14 sto leti je sv. Avguštin, veliki učenik sv. cerkve, naznanil: „Iz spoštovanja do Marije, in zavoljo časti, ktero smo njenimu Sinu dolžni, kadarkoli od greha govorimo, ne govorimo tudi od nje“. Že od starodavnih časov sem so bili pobožni in razsvitljeni možje te misli, de cerkveni nauk: „Prečista Devica Marija je prosta od vsiga greha“, tudi gotovo to spoznanje v sebi zapopade, de tudi ma-

deža poerbaniga greha ni nikoli imela; in so terdili, de je Jagnje Božje — od vekomaj darovano — Marijo, žegnano med vsimi ženami, od začetka posvetilo z močjo tistiga zasluženja, zavoljo kteriga je bil sv. Janez Kerstnik že v maternem telesu posvečen; in so terdili, de prevelika cena, s ktero nas je Gospod sužnosti pekla odkupil, je Mater Gospodovo te sužnosti od nekđaj sem obvarovala. Sv. Epifani pravi: „Za Bogam je Marija čez vse povzdignjena; ona je od začetka svojiga življenja lepši, kakor clo Kerubini in Serafini, in kakor vsa vojska nebeških angelov. Ona je brez madeža ovčica, ki nam je Kristusa, Jagnje Božje na svet prinesla“. — Sv. Ambrož pravi: „Sprejmi me, o Gospod, ne iz rok Sare, ampak iz rok Marije, neomadeževane Device, ktera je bila čista vsih madežev greha“. — S. Ciprij pravi: „de pravica ni pripustila, de bi bila tista izvoljena posoda v splošni nesreči zapopadena; vsa razločena od vsih družih je bila Marija sicer deležna človeške nature, ne pa greha. — Sv. Hieronim piše: „Ta oblak ni bil nikoli v tami, ampak vselej v svetlobi“. — Sv. Ildefons reče naravnost: „Gotovo je, de je bila brez izvirniga greha“. — Sv. Peter Damijan pravi: „Telo te Device iz Adamoviga vzeto, madežev Adamovih ni nase vzelo“. Sv. Brunon: „Ona je tista nespridena zemlja, ktero je Gospod žegnal, in je zatorej čista grešniga strupa“. Sv. Bonaventura pravi: „Naša Gospa je bila polna naproti gredoče gnade v svojem posvečenju, namreč gnade, ktera jo je obvarovala madeža izvirniga greha“. — S. Bernardin Sijenski: „Ne smemo verjeti, de bi bil sam Sin Božji hotel biti rojen iz device, in njeno meso nase vzeti, ktera bi bila omadeževana od kaciga izvirniga greha“. Ravno tako govori tudi še veliko družih učenikov.

Tudi obhaja s. mati katoliška cerkev že skoz 6 sto let praznik „prečistiga spočetja Marije Device“, in se ta praznik tudi po vsem kersanstvu praznuje, sosebno pa in z vso slovesnostjo v našem cesarstvu, ktero je še posebno pod varstvom „prečiste Device Marije“.

Vsak zdaj prav lahko spozna, de nauk od „prečistiga spočetja Marije Device“ ni nikakor naukam sv. cerkve nasproten, temuč, de je že od nekđaj v tajisti popolnoma uterjen, in de se tudi s svetim pismam in ustnim zročilam vjema, pa tudi, de so ga že od nekđaj vsi pravoverni kristjani spoznali. Pridige in pesmi cerkvenih očakov so polne te hvale do Marije, prečiste Device.

Še eno besedo. Čudno, zares čudno je, de večidel vsi, učeni in priprosti, nekako težko pričakujejo, kdaj bo cerkev to pobožno misel v versko resnico povzdignila. De je Bog rekel: „Če imate toliko grehov kot je peska v morji, vam bodo odpušeni“, to vsak veruje, to se zdi vsakimu prav; de bi bil pa Bog Mater svojiga Sina čisto, s poerbanim greham nikdar omadeževano vstvaril, to verovati, človek pomišluje.

In to pomišlovanje je zato še naj bolj čudno, če pomislimo, de to počesenje „prečisto spočetje Marije Device“ je tako vesoljno in v djanji tako versko, de bi sleherniga že za praviga katoliškiga kristjana ne imeli, kdor bi to tajil. Cerkev bo zdaj le, že vedno, od vsih pravovernih kristjanov povsod spoznano resnico z gotovimi besedami imenovala — tedej nič noviga ne bo, in mi ostanemo vedno pravoverni katoliški kristjani.

Toliko je ob kratkem zadosti; de sleherni

lahko spozna, kako mora o ti svetosti misliti; akoravno bi bilo prav, ko bi kdo drugi bolj natanko to razložil. Z Bogam! Janez.

### T a b o r.

Med lepe in imenitne kraje na Gorenskem se gotovo tudi Tabor šteje. Ko se od Krajna dve uri dalje na Gorensko pomakneš, prideš po veliki Belaški cesti čez Bistrico v Podbrezje, in ko na verh stermiga klanca prisopeš, se ti lepa ravnina prav prijazno odgerne. Iz srede polja in zeleniga drevja kipi mali hribček, in se z lepo belo cerkvico kot veseli mladenček kviško ozéra. Glej, to je Tabor, podružnica Podbreške fare, kamor pobožni Gorenci, posebno o postnih petkih, radi zahajajo. Ime Tabor pomeni terdnjavo, katerih je mende v nekdanjih starih časih po Gorenskem veliko bilo, in je tedaj še zdaj veliko krajev tako imenovanih. Stari ljudje pripovedujejo, da so se nekaj tukajšni Gorenci na tem hribu divjimu sovražniku Turku branili, in ga večkrat od tega prijetniga kraja prav junaško odpodili. To spričuje še zdaj zakop in zid okoli cerkvice. Od tukaj se na vse strani prav lepo vidi. Proti vzhodu je črni Krajn, Šmarjetna gora in nje brat sveti Jošt. Na levem stojita mogočna mejača velikana Storžič in Grintavec, dalje se vleče Gojzd in Kriška gora proti sužinskemu Teržiču. Dalje okoli se razprosterata Stol in plošnata Doberča, in pri kraji v zahodu se razgrinja prelepa Blejska stran s svojim ponosnim Triglavom in z drugimi velikanskimi snežniki. — Hribec Tabor pa je od tal do verha ves prav lepo in pobožno ozaljšan. Koj spodaj se prične sv. križev pot z lepo zidanimi postajami. Od ene do druge pelje zid in vertnarska ograja, med katero so cvetlice vsajene, ki tako rekoč pobožniga duha od stopnje do stopnje spremljajo in množijo. Zraven so nasajene tudi lepe sadne drevesa, ki vso pot lepšajo in čez in čez prijazno senco spletajo. Zgoraj stoji veličanska stara lipa, in pred lipo so, kot nekaj na Kalvariji, trije veliki leseni križi s Kristusom med dvema razbojnikama. Malo višej je lepa kapelica, ki jo je še stari umetnik slavni Lajer zmalal. Od kapelice tri ali štiri korake naprej so vrata v cerkev. Ko vanjo stopiš, posebno če je ljuba cerkvica od jutranjiga ali večerniga solnca razsvitljena, se te mora nekaki čudni božji navdih po sili prijeti. Trije lepi vsi novopozlačeni in s cveticami olepsani altarji se ti naravnost pokažejo. Na desnem altarji je pozlačena podoba sv. Ane s svojo sveto hčerjo v naročji; na levem pa je svet Nikolaj ravno tako lepo narejen. Leci nasproti na levem kraji je lepa podoba sv. Jožefa z Jezusom v naročji, in spodaj je prava podoba, kakor pravijo, iz Rima prinesene potne rute z Odrašenikovim presvetim obrazom, nad katero je še stari nemški napis, naznanilo odpustkov za tiste, ki imenovano podobo pobožno poljubijo, in zraven še nekaj molijo. (Želeti pa bi bilo, da bi se še ta napis popravil in poslovenil.) V veličkem altarji je Marija Devica sedem žalost, ki pod križem s svojim mrtvim Sinom milo žaluje. Okoli nje na straneh so sv. žene k božjemu grobu napravljene in aposteljna sv. Peter in Janez. Verh altarja pa je sv. Benedikt, stari cerkveni varh, v sredi med sv. Lorencom in Štefanom. Ves altar in vse je nekako milo narejeno, tako, da se iz vsiga neka posebna tihota in milota kaže in v serce sili. — Zvonjenje Tabersko je prav lepo uglašeno, in se lahko po vsi pravici k izverstnemu na Kranjskem

prišteva. Tudi male orglice s šestimi spremeni, ki jih je domači orglar naredil, so prav čvrste in lične, in se lepi cerkvici prav lepo podajo. — Tako tedaj od Tabora. Naj bi se popotniki, ki memo v Bled in drugam hodijo, o prijetnosti tega kraja sami pričeli! A. Praprotnik.

### Blagoslovljenje noviga križev. pota na Slivnici blizo Celja na Štajerskem.

Kaj lepo cerkveno slovesnost smo preteklo nedeljo (15. oktobra) na Slivnici obhajali, namreč blagoslovljenje noviga križeviga pota, kateriga so si mladenči in dekličiči ne velike fare prostovoljno omislili v povikšanje Božje časti in v olepšanje svoje farne varhinje sv. Marije Magdalene.

Posebno brate in sestre sv. roženkranca, s. Ursule in drugih pobožnih družb lepo pohvalim, ker se toliko goreče poganjajo tukajšnim cerkvam p. na Kalobji, Dobji, Slivnici itd. zméraj kaj nove lepote: vencov, šopkov, oltarskih pertov itd. oskerbeti, desiravno so hudi časi.

Ali pa veste kako? mladenči so začeli namesto popivanja po kerémah doma ostajati, in krajcar se prihrani, kako darilo gre hitro v hranilnico in potem za božjo čast; dekličiči namesto gizdovih oblačil ponižniši za ljubo vzamejo in prihranjeni krajcar gre na stran; druge kakiga dneva dninski zaslužek prihranijo, ali če jim na božjo pot gredočim domá za kozarec vina dajo, si z vodo žejo ugasnejo; in krajcar se prihrani — za božjo čast itd. in tako jim nikoli denarja ne manjka, kadar je kaj cerkvi omisliti.

Prav tako, ljuba mladost! prav tako! sebi le za nar večje potrebe, vse pa za Boga in za Božjo čast; le naprej tako! in usmiljeni Jezus, ljubej tvoj, bo tebi nebesa za plačilo dal; pa tudi na zemlji tebe pozabil ne bo.

Veselo je bilo med trijančenjem zvonov lepo procesijo iz duhovskega poslopja v cerkev s. Marije Magdalene gledati; naprej je nesel pošten mladenec ovenčani križ in poleg njega so domači g. fajmošter tako rekoč pot kazali, za njima je neslo 14 ovenčanih poštenih fantov lepo ovenčane postaje (štacijone), sledili so častiti O. Atanazi Krajnik, redovnik iz Franciskanskega samostana v Nacaretu, in leviti. O. Atanazi so potem križev pot blagoslovili in po blagoslovljenji vsake postaje sv. križev pot obmolili.

Med slovesno sv. mašo so imeli izverstno pridigo z rekam: „Danes je tej hiši zveličanje došlo“. Luk. 19, 9. Kadar so v predgovoru gorečiga g. fajmoštra omenili, mladenec in dekličič pa za to lepoto zahvalili, so dokazali začetek in odpustke s. križeviga pota, kako se zamore koristno obiskovati sebi v zveličanje pa tudi vernim dušam v rešenje; kako naj ga obiskujejo tisti, ki iz bukvic brati ne znajo itd. Za slovo so dali dve besedi s. Franciška Ks.: Jaz in Jezus! Jaz tako velik grešnik, Jezus neskončno svet in nedolžen; jaz nič poterpeti ne morem, Jezus pa toliko terpi itd. Jaz in moj Jezus!

Ljudje so bili močno ginjeni in so na glas jokali; pa tudi mislim, da so sklenili, se nikdar več od usmiljeniga Jezusa ne ločiti.

Vse opravilo je skorej 4 ure terpelo, kateriga, vem de, ljudje ne bojo pozabili, ampak bojo radi s. križev pot obiskovali in si marsikaki biser v krono zveličanja vpletli. Bog daj! J. V.

na otoku ravno tega imena, kjer je čez 19.000 prebivavcov. Stolna cerkev katoličanov se močno povzdiguje. Zraven terdnjave je samostan franciskanov. Otok Kefalonija šteje le malo katoličanov; veliko mesto Argostoli ima lep samostan franciskanov, mesto Liksuri pa škofijski sedež.

Ti jonski otoki so bili nekdanj bizantinskim cesarjem v Carigradu podložni; mogočni neapolitanski kralji iz hiše „Anjou“ (Anžü) so se v 13. stoletju polastili otoka Kerfa; v 14. stoletju so pa Benečani, takrat nar močnejši tergovci, posedli sedmere otoke in jih imeli noter do razrušenja njih države t. 1797. Vladi Benečanov je pripisati, da je katoliška vera tukaj se utemeljila. Benečani so tudi imeli v bližnji Albanii mesto Prevezo, ktero je l. 1798 trinog Ali-paša posedel in skorej vse (keršanske) prebivavce poklal! Tudi večina sedanje Grecije je bila nekdanj pod oblastjo Benečanov; velik polotok Morejo so oni l. 1687 Turkam vzeli in ga do l. 1715 imeli. Več turških rodovin je bilo v teh 28 letih k keršanski veri se spreobrnili; ali l. 1715 je sultanov veliki vezir Ahmed Morejo v hudem napadu spet vzeli, in pri ti priliki vse kristjane, ki so bili nekdanj mahomedanci, pomoriti ukazal. Postava v koranu namreč veli s smertjo kaznovati vse, ki od Mahomeda odpadejo. Ta postava dozda še ni preklicana; ali bo pa saj zdaj odpravljena, ko se toliko keršanskih držav s svojimi armadami za obstajo celote Turčije poganja in keršanke podložnike vsih obredov na Turškem v svoje varstvo vzeti obeta?

S tem je končan pogled ali obzir keršanske cerkve v Evropi, kteriga smo v 1. listu cerkveniga časopisa l. 1848 pričeli, in zavoljo mnogih opravil potlej večkrat prejenjali in — spet povzeli. — Po dopušenju časa bojo zdaj nasledvali drugi deli sveta.

#### Azija.

V tem nar večem delu sveta, kjer so s. očaki stare zaveze pa naš Gospod in Odrešenik Jezus Kristus živeli, živi čez 500 milijonov ljudi, katerih je še današnji dan nar več ajdov, veliko mahomedancov, nekaj judov, in malo kristjanov. V ložeji spregled pogledjmo posamezne države in dežele. (D. sl.)

V. Sezun.

### Ogled po Slovenskem.

Iz Toplic na Dolenskem 23. oktobra. — f. — Dovolj, ljuba „Danica“, da ti dopišem par verstie tudi jaz. Toda prvo pismo, ki ti ga pišem, se le malo glasi, ter obsega le žolostne reči: Naznanim ti neznano nesrečo, ki je 19. dan t. m. zadela Podhoško vas, ki sredi pota med Toplicami in Sotesko leži. Krog desete ure dopoldne nastane požar na gorenjem koncu vasi, in silni piš plamen in žareče ogorke v dolenjo versto podi tako naglo in nemilo, da je v eni uri 14 pohistev v ognju in v pepelu. V toliki hitrici ni bilo moč oteti nobene reči razun živine. In še živino so komaj rešili. Ves živež v shrambah je vašanam ogenj vzel, in pobral siromakam vse obleko razun tiste, ki so jo na sebi imeli. Neko dekle dobilo je en malo poprej nove čevlje, ter jih nosilo ene dni poprej. Tisto jutro pa jih ne obuje, in gre bosa po svojem delu. Ogenj pride, in dekle je ob čevlje. Nekdo drugi se je bil ravno poprejni večer iz tujiga kraja v vas preselil, ter v jutro zadnjo šaro za saboj pripeljal, pa tudi vse svoje posestvo v ogenj prepeljal. Nek gospodar zgubil je nedavno svojo gospodinjjo. Umerla je, in zapustila sedem nepreškerbljenih otročičev. In zdaj mu požar beraško palico v roko posili. Zjokal bi se, če vidiš, v kako revnem stanu da se znajdejo usmiljenja vredni pogorelci, znaj-

dejo zdaj, ko jim je zima že za petami, in nimajo ne lastniga stanovanja, ne živeža, ne obleke. Bližnji sosedje jih sicer podpérajo; ali sami revni ne zmorejo vsega. Poprosi tadaj tudi ti, ljuba Danica! \*) svoje prijatelje, radodarne bravce, usmiljene Slovence, da odprejo svojo milo roko, in kolikor toliko pomorejo revnim pogorelcem, sosebno nedolžnim otročičem, ki gladni in raztergani s solznim očesam pogledujejo, od kod da jim dojde kaka pomoč.

Iz Notranjiga. H. — Ko človek potuje in išče, marsikaj spomina vredniga najde, noviga in stariga, kar drugi niso našli, ali saj ne dalje pravili; hočem tukaj nekaj povedati, kar bolj tiče vero in cerkev.

De so Turki pred letmi kakor sovražniki keršanske vere po Slovenskem hudo divjali, ropali, žgali, morili, v sužnost devali, to je znano; slavni Valvazor v svojih bukvah, in to leto gosp. Rozman v Drobntnicah sta nam vse popisala. V Ložu vendar se najde bolj posebej v starem pi-mu, da so Turki l. 1476 ta kraj razdajali in požgali, kar je gotovo tudi cerkve zadelo; saj sedanja cerkev sv. Jurja v starem tergu po poglavitnem zidanju kaže, da je bila v tisti dobi vnovič sozidana, ker ima v velikem koru še gotiške pasove; pozneje sicer je bila večidel prenavrejena, in l. 1761 po Goriškem škofu Karolu Mihaelu vnovi posvečena. Tisto pismo tudi pové, da so Turki takrat še cerkev sv. Mihaela na Oblokah požgali. Loška fara je močno stara, v pismih se najde prvi sled njen v l. 1311; med fajmoštri sta nar dalje nazaj znana Jak. Doer l. 1516 in Pavel Verbič 1526. Obloke so se kedaj pod Loško farno štele, kakor imenovano staro pismo pové; vendar so imele že l. 1413 lastniga duhovniga pastirja, Jurja Verdnekarja, kar se najde v drugem starem pismu.

V Cerknici se bere na starem kamnu v cerkvenem zidu, da so l. 1472 farno cerkev Matere Božje ravno o postnem Šmarnu neukroteni Turki požgali. Sedanja cerkev je bila blezo precej potem zidana, saj je vsa po gotiški šegi lepo izdelana, prostorna, s tankimi visokimi stebri po obeh straneh, samo velike vrata in zvonik kažejo novo šego, in nekdo se je v kamnatem napisu pohvalil, da je gotiške vrata poderl, in nove po novi šegi postavil. (Treba bi bilo pač, da bi ljudje staro in novo šego zidanja bolj razločili, da bi lepih zidanj z napačnimi pristavki ali predelki ne kvarili. Gotiško podobo je posebno srečno ohranila farna cerkev s. Kancijana v Kranji, kjer je zvonik po stari šegi pokrit, in zdaj še vse altarje po stari gotiški šegi iz noviga izdelujejo.) Cerkniška fara je kaj stara; fajmošter Rudolfin se že najde l. 1296, Tadej l. 1330, in l. 1360 jo je Oglejski patriarh Ludovik Bisterškemu samostanu podaril. Med poznejimi fajmoštri so bili sloveči možje; Miklavž Mrav je bil v Skradinskiga škofa (v Dalmaciji) izvoljen l. 1684; Gregor Cervi precej za unim je tudi imel škofovo ime od kraja iz strani nevernikov.

Od Turkov se ohrani unstran Logatca še vedno spomin, ko se začne v Hrušico iti, ker ondi se najdejo še turški klanci; zakaj krajnsko viteštvo in drugo vojaštvo je neverne roparje ondi l. 1491 do zadnjiga potolklo, kar sicer tudi Valvazor pové in za njim Drobntnice. Naj povem pa od Logatca kaj noviga; v farni cerkvi Matere Božje sv. roženkranca ondi nove altarje narejajo; veliki altar je že lepo izdelan, prižnica je prenovljena, in dva stranska altarja sta ravno v delu; lderski podobar Tavčar se tudi tukaj dobriga umetnika kaže. (K. sl.)

Iz Štajerskiga. J. V. — (Dalje.) Red duhovnih vaj, ker je že v 40. listu popisan, tukaj opustim.

Vpeljali kakor tudi sklenili so svete duhovne vaje

\*) Vredništvo bo mile darove v ta namen z veseljem prejelo.

in zméraj pričujoči bili nam v veliko veselje preljubeznjivi milostivi knez in škof Anton Martin sami, katero je toliko vekši bilo, ker so poprej govorice šle, de boleljivo. Serčno nas je veselilo, kakor otroci ljubiga očeta jih med seboj imeti in se z njihovim zgledam spodbudovati. — Kaj veliko pomenljiv je bil njihov v toplih navadni pozdrav: Bog blagoslovi kópel! Gotovo je vsak ginjeniga serca poterdil: Amen! —

Tudi tri govore so neutrudljivi, za naše duše vsi uneti škof sami imeli; v I. so nam pokazali, zakaj sicer pomnoženi govori dandanašnji manj zdajo, kakor naših sprednikov, in so nam Jezusov zgled na serce položili, de mora govornik 1. sam to storiti, kar uči, 2. iskreno učiti, in 3. moliti. Priporočili so nam a) govore pisati, b) govore za vse leto osnovati in jih potem na nedelje in praznike ubrano vrediti in c) molitevne družbe osnovati in koristno voditi p. bratovščino s. roženkranca, J. in M. serca, s. Cirila in Metodja itd. V II. so nam sv. molitev priporočevali, veliko ceno in potrebo brevira, ki vse duhovne vsega sveta edini itd., od potrebo vredne priprave, pobožnosti in čistiga izgovarjanja besed itd. per s. maši; opominjali so nas, de naj se duhovni domačih molitev vaj p. angelskiga češenja, sv. roženkranca itd. vdeležujejo, pa tudi za svoje spovedence zvesto molijo. V III. so nam pred oči postavili, de je naša dolžnost, spokorno dela p. post, več molitve . . . za svoje srenjčane opravljati; opomnili so zvonjenja v hudih urah, naj bi takrat duhovni pred oltarjem Gospodovim, kakor nekdaž Mozes in Aron za odvernjenje namenjenih kazen prosili. Tudi so nam priporočevali zlati venec (corona aurea) itd.

Izverstnosti iz zlatih ust tekočih govorov in lepih zgledov, katerih bi se neč in dan poslušati ne naveličal, si pa ne upam hvaliti; samo to rečem: slavnoznani milostljivi knez Anton Martin Slomšek so jih imeli! Nar serčniši hvala, vem de, jim pa bo, ako bomo mi nauke v sercu ohranili in v djanji dopolnovali. Bog nam jih še dolgo, dolgo ohrani na zemlji, enkrat jim pa za toliko truda, skerbi, usmiljenja in ljubezni do nas nestrohljivo krono večniga zveličanja daj!

Sv. vaje je pa vodil visoko spoštovani gosp. Šmit, duhovni vodnik v Gradaški duhovščini. Tudi letih izverstnih, bistroumih, vsestranskih, globokočutljivih, krepkoglasnih govorov, katerim so v vsaki uri eniga apostelna nam v veliko veselje v varha dajali in nam njemu izročevali, si ne upam hvaliti, ker se bojim ponižniga gospoda žaliti. — Nepozabljiv naj v naših sercih živi; v zahvalo naj mu bo po njegovih lastnih željah naša molitev; in za slovo mu ginjeniga serca damo: Bog poverni! —

Tudi, kar iz srede deležnikov sv. vaj izvoljeno spovednike zadene, se prederzmem besedo ziniti; namreč kako vse bolj goreče sveti nauki iz njihoviga serca v ginjeno serce spovedencovo tečejo, zato ker sami globoko ginjeni čutijo, kar učijo.

K sklepu pa še izrečem zahvalo deželnim stanovam za pripušenje poslopja, vsim strežnikom in tamošnim služabnikom za njihovo lepo vedenje, v imenu vsih deležnikov, katerih je, kakor Jezusovih učencov, 72 bilo; posebna zahvala pa častitima vradnikama gosp. cesarskimu svetovavcu in gosp. kontrolorju za njih sočutje in ljubezni, ker sta si pri slednji priložnosti goreče prizadevala nas razveseliti, vse pak odverniti, kar bi nas v svetih vajah motilo.

Ljuba Danica! tudi sim si pesem, ki smo jo prvi dan in k sklepu peli (druge dneve so bile pa druge) prizadeval posloveniti, namreč: Salve regina.

## Salve regina.

|                             |                               |
|-----------------------------|-------------------------------|
| Češena bodi Kraljica,       | O mila! vsliši vpitja glas,   |
| O Marija!                   | O Marija!                     |
| Sladkost in upanje serca:   | In pred vsim hudim brani nas, |
| Salve regina!               | Salve regina!                 |
| Radujte Kerubim!            | Radujte . . .                 |
| Zapojte Serafim             |                               |
| Slavo svoji Kraljici:       |                               |
| Salve, salve, salve regina! |                               |
| O Mati polna milosti,       | Po tem življenji, ljuba Mat', |
| O Marija!                   | O Marija!                     |
| Obern k nam svoje oči,      | Pokazi nam svoj žegnan sad,   |
| Salve regina!               | Salve regina!                 |
| Radujte . . .               | Radujte . . .                 |
| V dolini solz vpije na-Te,  | Oh Jezusa nam vživat' daj,    |
| O Marija!                   | O Marija!                     |
| Evnihi otrok britko serce:  | Častiti Tebe v svetem raj'!   |
| Salve regina!               | Salva regina!                 |
| Radujte . . .               | Radujte . . . J. V.           |

## Razgled po keršanskem svetu.

Po Dunajskem cerkvenem časniku je slavní Dr. Veith sedmi (poslednji) zvezek cerkvenih govorov za nedelje in praznike na svitlo dal. S tem zvezkom je tedaj delo končano, ktero je za podučenje duhovnov in neduhovnov posebno pripravno.

V neki gostivnici v Turinu so grajali silovitost, s ktero Ratazzi samostansko premoženje ropa. Neki človek pa, ki se je tega ropa hlabro vdeleževal, zaničevaje pristavi: Bog je dal, Bog je vzel. Na to mu pa goreč katoličan odgovori: Ne ne tako, recite raji: Bog je dal, hudič je vzel.

Po francoskih časnikih cesar Napoleon še vedno misli, de ga bodo papež pomazili. Mogoče je, de bodo, ako bo Selastopolsko mesto razdjano, svetiga očeta naganjali, premagavca velikiga razkolniškiga oblastnika v Parizu kronati.

Časnik „Univers“ se zoper španjolsko preukucijo silno pritožuje; preukucih namreč žugajo, de naj se redovni duhovni izčenejo, katerih je le še malo; de naj se ženski samostani zaprejo; de naj se vse cerkveno premoženje v državni zaklad vzame, duhovščini pa le toliko plače daje, de ne bo lakote umerla. To početje mende minister Alonzo podpéra.

Nar bogatejši cerkev vsega keršanskiga sveta je velika katoliška cerkev mesta Mehika v Ameriki; vse njeno premoženje se ceni na 800 milijonov naših goldinarjev.

Slov. Nov.

## Canrobert in svetinja.

„Tu, vojskovod! svetinjo Vam! — Nosite Zaupam vernim jo, Vas bo varovala!“  
Tak Canrobertu carinja podala  
Podoba vselej Varhinje slovite.

„Poklon, za dar, svitla gospa, vzemite,  
Na serci mi bo dragotina ležala,  
V junastva rec' na boj — spominjevala  
Darivke me in Varhinje slovite!“

In Canrobert odide na borise,  
Veli napad, in bliskoma preinjo  
Nja trume protniku strani, središe.

Tode mej tem granate kos zadene  
Nadrodja v persi ali — rarno na svetinjo!  
O čuda! — odskoči od nerantjive stene! Hladnik.

## Premembe duhovščine.

V Ljubljanski škofiji. Selska fara je podeljena gosp. Antonu Lubicu, Turjaskimu fajmostru.